

Terenga 5: Hōtaka 5 – Te A me te O

He Mihi

Nau mai ki te wiki tuatahi o tēnei terenga hou o tō tātou waka, o Ako, ki runga ki ngā moana hīngarungaru o te reo. E whai nei tātou kia kua te reo e mōnenehu, e mimiti, e memeha, engari rā, me mārakerake, me pūrena, me pakari.

Hei Mahi Whakarongo

Ko Te Aho Matua i roto i Te Kura Kaupapa Māori tētehi horopaki kua whakatūria hei whakapakari i ngā āhuatanga katoa o te tamaiti.

Anei ngā pātai hei whakautu mā koutou:

- 1) He aha tā Te Kura Kaupapa Mahi, hei tā Rāwiri?
- 2) He aha te take me pērā?
- 3) He aha ngā āhuatanga e kitea nuitia ana i roto i ngā pūrongo a te ao pāpāho?

Kia whakarongo ake tātou ki tēnei hōia o te reo Māori, ki a Rāwiri Wright.

He Whakamārama

Kei roto i ngā kōiriiri o te reo te tirohanga a te Māori ki tōna ao. Ko te A me te O tētehi tauira o tērā tirohanga. Ko ngā whanaunga kei tō reanga, kei runga ake rānei i a koe, kei te wāhanga O. Ko ngā tamariki, mokopuna kei te reanga o muri i a koe, kei te wāhanga A.

- Ko Pita te teina o Hare. / Ko Mereana te tamāhine a Whero.

He puna mātāpono ngā whakataukī hei ārahi i tā tātou noho i tēnei ao.

- Mā Pango, mā Whero ka rapa te whai. (mahi tahi)
- Kua e mate wheke, me mate ururoa. (ū ki te kaupapa)
- Moea he tāne ringa raupā. (pukumahi)

He Mahi Ī-papa

Tuhia he whakataukī hei whakatauiria i te āhuatanga kei runga i te Ī-papa:

Kotahitanga

Hei Mahi

He aha te mātāpono, te akoranga rānei kei roto i ēnei whakataukī?

1. Kua mā te waewae tūtuki, ā pā anō mā te upoko pakaru.
2. Tangata ākona ki te kāinga, tūngia ki te marae, tau ana.
3. He kūkū ki te kāinga, he kākā ki te haere.
4. Tangata takahi manuhiri, he marae puehu.

Whakautu:

Mahi Īpapa: Ki te kotahi te kākaho, ka whati, ki te kāpuia, e kore e whati.

1. Ki te kore e tutuki tō whāinga, kua e mutu noa, me ū tonu kia tutuki rā anō.
2. Ki te tika tō ako i te kāinga, ka tau tō tū ki tō marae hei māngai mō tō marae, hapū, iwi.
3. Me āta whakaaro koe ki te āhua o tō whakaputa i ō kōrero.
4. Me tika te manaaki i ō manuhiri, kei puta he take e puta ai te riri, e puehu ai te papa.